Noktalama İşaretleri ve Kullanım Amaçları

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Nokta (.)**: tamamlanmış cümlenin sonuna; kısaltmalara (Dr., vb.), sıra bildiren sayılara (3. sınıf), tarihlerde gün-ay-yıl arasına (12.10.2026) ve saat-dakika arasına (09.30) konur.
- **Virgül (,)**: eş görevli sözcükler ve sıralı cümleler arasına, hitaplardan sonra, ara sözlerin başına ve sonuna, öznenin karışmaması için özneden sonra, "evet, hayır, peki" gibi cevap sözlerinden sonra konur.
- **Noktalı virgül (;)**: ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri ya da tür ve takımları birbirinden ayırır. **İki nokta (:)**: kendisinden sonra açıklama ya da örnek verilecek cümlenin sonuna, alıntı ve aktarılan konuşmalardan önce konur.
- **Üç nokta (...)**: tamamlanmamış cümlelerin sonunda, alıntıda atlanan yerlerde "(...)" biçiminde ve söylenmek istenmeyen sözlerin yerinde kullanılır. **Soru işareti (?)**: soru cümlesinin sonuna; ayraç içinde **(?)** bilginin kesin olmadığını gösterir. **Ünlem (!)**: seslenme ve duygu bildiren cümlelerin sonuna; ayraç içinde **(!)** alay ve küçümseme bildirir.
- **Tırnak (" ")** aktarılan sözleri ve özellikle vurgulanan sözleri; **uzun çizgi (—)** yazıda karşılıklı konuşmaları; **ayraç ( )** açıklamaları ve tiyatro metinlerinde kişilerin hareketlerini; **kısa çizgi (-)** satır sonu bölmeyi ve arasında anlamını (Ankara-İstanbul yolu) gösterir.
- **Kesme işareti (')** özel adlara getirilen çekim eklerini ayırır (Yunus Emre'nin); kurum, kuruluş ve kitap adlarına gelen eklerde kullanılmaz (Türk Dil Kurumuna).

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Noktalama işaretlerini kullanım yerleriyle eşleştiriniz.

1. İki nokta 2. Uzun çizgi 3. Üç nokta 4. Noktalı virgül 5. Ayraç

a) Tamamlanmamış cümlelerin sonunda

b) Açıklama ya da örnek verilecek cümlenin sonunda

c) Yazıda karşılıklı konuşmaları göstermek için satır başında

ç) Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri ayırmak için

d) Cümle içinde açıklama yapılan kısmı göstermek için

2 "Sevgili arkadaşlar ( ) bugün size bir müjdem var." cümlesinde ayraçla gösterilen yere hangi noktalama işareti konmalıdır?

A) Virgül B) İki nokta C) Nokta D) Noktalı virgül E) Ünlem

3 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **iki nokta** doğru kullanılmıştır?

A) Yarın: sabah erkenden yola çıkacağız.
B) Çantasına şunları koydu: defter, kalem, silgi ve bir elma.
C) Kitabı: okudum ve beğendim.
D) Ali: ile Veli sınıfa girdi.
E) Hava: çok soğuktu.

4 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) Sıra bildiren sayılardan sonra nokta konur: 5. kat.
( ) Soru eki alan her cümlenin sonuna soru işareti konur.
( ) Karşılıklı konuşmalar yazıda uzun çizgi ile gösterilebilir.
( ) Kurum adlarına gelen ekler kesme işaretiyle ayrılır.

5 "Seneye yine gel emi..." cümlesinin sonundaki üç nokta hangi amaçla kullanılmıştır?

A) Bir soru sormak için
B) Bir alıntıyı başlatmak için
C) Cümlenin duygu yüklü, yarım bırakılmış bir havada bitirilmesini sağlamak için
D) Sıra bildirmek için
E) Kısaltmayı göstermek için

6 Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun noktalama işaretlerini koyunuz.

a) Evet ( ) bu işi yarın bitireceğim.
b) Eyvah ( ) Otobüsü kaçırdık.
c) Ahmet Bey ( ) in kitabı yayımlandı.
ç) Toplantı saat 14 ( ) 30'da başlayacak.

7 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **kesme işareti** yanlış kullanılmıştır?

A) 1923'te Cumhuriyet ilan edildi.
B) Ankara'ya dün vardık.
C) TBMM'nin açılışını izledik.
D) Türk Dil Kurumu'nun yeni sözlüğü çıktı.
E) Yunus Emre'nin şiirlerini okuduk.

8 Tiyatro metinlerinde kişilerin hareketlerini ve ses tonlarını göstermek için hangi işaret kullanılır?

A) Ayraç B) Eğik çizgi C) Kesme işareti D) Noktalı virgül E) Kısa çizgi

9 Aşağıdaki cümlede ayraç içindeki ünlem işaretinin kullanım amacını açıklayınız.
"Sınava hiç çalışmadan girip en yüksek notu alacağını (!) söylüyor."

10 "Divan edebiyatının ünlü şairlerinden Fuzûlî (1480? – 1556) Bağdat'ta yaşamıştır." cümlesinde doğum yılından sonra kullanılan soru işaretinin amacı nedir?

A) Soru sormak
B) Şaşkınlığı bildirmek
C) Alay etmek
D) Açıklama yapmak
E) Bilginin kesin olmadığını göstermek

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Yaşlı kadın pencerenin önüne oturdu (I) Kar yağıyor, çocuklar kızaklarıyla yokuştan kayıyordu (II) Birden içini tatlı bir hüzün kapladı (III) Kalkıp sobaya bir odun attı (IV) Torununa seslendi (V)
— Ali, gel bak, kar yağıyor!
Bu parçada numaralanmış yerlerden hangisine **iki nokta** konmalıdır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

12 Yaşlı kadın pencerenin önüne oturdu (I) Kar yağıyor, çocuklar kızaklarıyla yokuştan kayıyordu (II) Birden içini tatlı bir hüzün kapladı (III) Kalkıp sobaya bir odun attı (IV) Torununa seslendi (V)
— Ali, gel bak, kar yağıyor!
Bu parçadaki konuşma cümlesinin sonunda ünlem işareti kullanılmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Soru sorması
B) Cümlenin yarım kalması
C) Seslenme ve heyecan bildirmesi
D) Alıntı yapılması
E) Alay bildirmesi

13 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) "Dr., Prof., vb." gibi kısaltmalarda nokta kullanılır.
( ) Alıntılarda atlanan bölümler ayraç içinde üç nokta ile gösterilir.
( ) "Ankara-İstanbul uçağı" örneğinde kısa çizgi "ile" anlamında kullanılmıştır.
( ) Eş görevli sözcükler arasına noktalı virgül konur.

14 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül, **öznenin karışmasını önlemek** için kullanılmıştır?

A) Ahmet, buraya gel.
B) Evet, seninle geleceğim.
C) Sabah kalktı, yüzünü yıkadı.
D) Yaşlı, kadına yardım etti.
E) Kalem, defter, silgi aldım.

15 Aşağıdaki paragrafı gerekli noktalama işaretlerini koyarak yeniden yazınız.
"annem mutfaktan seslendi çocuklar yemek hazır sofraya gelin"

16 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **noktalı virgül** doğru kullanılmıştır?

A) Hava; çok soğuktu.
B) Bahçede elma, armut, erik; tarlada buğday, arpa, mısır vardı.
C) Ali; Ayşe ve Can geldi.
D) Kitap; masanın üstünde duruyordu.
E) Evet; seninle geleceğim.

17 "Bir yazar şöyle diyor: 'Okumak, başka hayatlara açılan bir penceredir.'" cümlesinde tek tırnağın kullanılma nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Soru bildirmek
B) Tırnak içindeki bir alıntının içinde yeniden alıntı yapılması
C) Ünlem bildirmek
D) Özel adı belirtmek
E) Kısaltmayı göstermek

18 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **soru işaretinin** kullanılması **yanlıştır**?

A) Bu kitabı kim yazdı?
B) Yarın bize gelir misin?
C) Neden bu kadar geç kaldın?
D) Kardeşine yarın gelip gelmeyeceğini sordu?
E) Hangi yolu seçeceksin?

19 Uzun çizgi (—) kullanarak iki kişi arasında geçen **üç satırlık** özgün bir konuşma yazınız.

20 Bu kasabada herkes ona "kitap kurdu" derdi.
Bu cümlede tırnak işaretinin kullanılma amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bir soruyu belirtmek
B) Bilginin kesin olmadığını göstermek
C) Özellikle vurgulanmak istenen bir sözü belirtmek
D) Bir kısaltmayı göstermek
E) Satır sonunda sözcüğü bölmek

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 I. Babam, akşam eve gelince çok sevindi.
II. Kitaplarımı, defterlerimi, kalemlerimi çantama koydum.
III. Öğretmenimiz: "Yarın sınav var." dedi.
IV. Hacivat (Karagöz'e dönerek) — Ne diyorsun sen?
Bu cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

A) IV. cümlede ayraç, alay anlamı katmak için kullanılmıştır.
B) III. cümlede iki nokta aktarılan sözden önce konmuştur.
C) I. cümlede virgül öznenin ayrılması için konmuştur.
D) IV. cümlede ayraç, kişinin hareketini göstermiştir.
E) II. cümlede virgül eş görevli sözcükleri ayırmıştır.

22 "Kimi okur, kimi yazar, kimi de yalnızca seyreder ( ) ama hepsi aynı kitabın sayfalarında buluşur."
Ayraçla gösterilen yere aşağıdaki işaretlerden hangisi konmalıdır?

A) Soru işareti B) Kesme işareti C) İki nokta D) Nokta E) Noktalı virgül

23 "Dedem ( ) köyün en yaşlısı olan dedem ( ) herkese masal anlatırdı."
Bu cümlede ayraçla gösterilen yerlere sırasıyla hangi işaretler konmalıdır?

A) İki nokta – nokta
B) Kesme – virgül
C) Noktalı virgül – nokta
D) Nokta – virgül
E) Virgül – virgül

24 Aşağıdaki metindeki **dört** noktalama yanlışını bulup düzeltiniz.
"Toplantıya: öğretmenler veliler ve öğrenciler katıldı? Müdür Bey konuşmasına şöyle başladı. 'Değerli misafirler' hepiniz hoş geldiniz."

25 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **kısa çizgi**, diğerlerinden farklı bir amaçla kullanılmıştır?

A) Ankara-Konya yolu kapandı.
B) Yapım eki kökten kısa çizgiyle ayrılarak gösterilebilir: göz-lük.
C) Türk-Yunan ilişkileri gelişti.
D) İstanbul-İzmir seferi iptal edildi.
E) Asya-Avrupa bağlantısı güçlendi.

26 Bir öğrenci, alıntı yaptığı metnin ortasından bir bölümü çıkarmak istemektedir. Bu durumda çıkarılan yeri nasıl göstermelidir?

A) Eğik çizgiyle
B) Kısa çizgiyle
C) Tek tırnakla
D) Ayraç içinde üç nokta ile: (...)
E) Noktalı virgülle

27 "Çocuk annesine sokulup sordu:
— Babam ne zaman gelecek
Annesi bir süre sustu, sonra gülümseyerek:
— Çok yakında yavrum
dedi."
Bu metinde konuşma cümlelerinin sonuna sırasıyla hangi işaretler konmalıdır?

A) Üç nokta – iki nokta
B) Virgül – noktalı virgül
C) Soru işareti – nokta
D) Nokta – soru işareti
E) Ünlem – soru işareti

28 Aşağıdaki cümlede **virgülün yeri değiştiğinde** anlamın nasıl değiştiğini açıklayınız.
a) "Küçük, kızına bir kitap aldı." b) "Küçük kızına bir kitap aldı."

29 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **ünlem işareti** kullanılması **gereksizdir**?

A) Yarın saat dokuzda toplanacağız!
B) Dikkat, köpek var!
C) Eyvah, yağmur başladı!
D) Ne güzel bir manzara!
E) Hey, buraya bak!

30 I. Kitabın yazarı 1850'li yıllarda (?) doğmuş.
II. Kendini dünyanın en iyi aşçısı (!) sanıyor.
III. Şair (1901 – 1954) genç yaşta ölmüştür.
Bu cümlelerde ayraç içinde kullanılan ifadelerin işlevleri sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

A) Kesin olmayan bilgi – açıklama – alay
B) Soru sorma – şaşkınlık – alıntı
C) Kesin olmayan bilgi – alay – açıklama
D) Açıklama – alay – kesin olmayan bilgi
E) Alay – kesin olmayan bilgi – açıklama

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**